

У результаті реалізації системних заходів нами були помічені позитивні зміни у поведінці клієнтів, що зверталися за допомогою через інтернет-ресурс та при особистих зустрічах.

Список посилань:

1. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо протидії булінгу (цькуванню)» [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-19>

Коваль Олена Аркадійвна

eminalena53@gmail.com

кандидат філософських наук, доцент кафедри філософії
ФСП КПІ ім. Ігоря Сікорського

ГРА ТА КАЗКА ЯК БАЗОВІ СОЦІОКУЛЬТУРНІ ІНСТРУМЕНТИ СОЦІАЛІЗАЦІЇ ДИТИНИ

Соціальна робота, у широкому розумінні цієї діяльності, призначена для забезпечення соціалізації та ресоціалізації людини як індивіда, члена певної соціальної групи, соціуму. Набуття людиною соціальності відбувається як формування соціальної свідомості та самосвідомості у процесі оволодіння способами людської діяльності та засвоєння способів соціальної поведінки. Людина або соціальна спільнота, яка інтегрована у соціальні відносини, може досягти соціального благополуччя, завдяки побудові стратегії власного життя у відповідності до соціальних норм. Соціальна допомога спрямована на забезпечення можливості життя людини як соціально-активної, здатної до розвитку та реалізації усіх її людських якостей. Тому успішне розв'язання завдань соціальної роботи можливе тільки в процесі суб'єкт – суб'єктної взаємодії, в якій і фахівець, і клієнт є активними співучасниками дій, спрямованих на досягнення поставленої мети.

Особливого значення такий «людноцентристський» підхід у визначенні цілей соціальної допомоги набуває у роботі із соціально неблагополучними дітьми, дітьми, які опинилися у складних життєвих обставинах, через які вони не можуть вчасно та повною мірою адаптуватися до суспільних вимог та норм

суспільної взаємодії. Причини соціального неблагополуччя дітей бувають дуже різними: стан здоров'я (фізичного і психічного), сімейні обставини, соціальне сирітство, безпритульність, належність до соціально девіантної групи, насильство тощо. Таке соціально неблагополучне життя дитини призводить до розвитку різних форм порушень соціальної поведінки і, як наслідок, до соціальної дезадаптації.

Робота, спрямована на попередження та корекцію і подолання відхилень у соціальній поведінці дітей, потребує мультидисциплінарного підходу: вживання організаційно-правових заходів, застосування медико-психолого-педагогічних інструментів та методів. Особливе місце серед методів соціально-педагогічної та психотерапевтичної допомоги таким дітям займають методи, що використовують гру та казку для забезпечення вільного, невимушеного спілкування з дітьми та створення умов для розвитку і активізації особистісних якостей дитини для подолання життєвих проблем. Ігрові та казко-терапевтичні практики дозволяють уникнути примусу та маніпулятивного впливу на особистість дитини, формують позитивну мотивацію, активізують розвиток емоційно – вольової сфери психіки в процесі інтеріоризації норм соціальної поведінки.

Важливою складовою процесу соціалізації (ресоціалізації) є засвоєння цінностей і оволодіння способами соціальної поведінки, заснованими на цих цінностях. Цінності не можна передати, просто інформуючи дитину про те, які вчинки є добрими, а які поганими, що таке любов, повага, вірність тощо. Цінності засвоюються дитиною тільки через досвід взаємодії із соціальним оточенням, в процесі зацікавленого спілкування з однолітками та дорослими, яким дитина довіряє і з якими вона має емоційний зв'язок. Казково – ігровий світ є тим культурним простором, де таке спілкування є єдиною можливою формою взаємодії, а казкові герої постають як співучасники такого обміну ціннісними судженнями, обміну емоціями, смислами та значеннями, що визначають соціальну поведінку.

Соціальні педагоги та психологи все частіше наголошують на тому, що з метою розвитку дитячих здібностей, прискорення адаптації, зниження в окремих дітей гіперактивності або замкнутості, вдосконалення координації рухів дрібної моторики,

подолання схильності до агресії тощо варто впроваджувати інноваційну технологію психологічної допомоги та виховання, засновану на цілощому та виховному впливі мистецтва та творчої діяльності, а для досягнення максимальної ефективності організовувати такі заняття у формі гри. Цілеспрямоване застосування методів, технік та методик, в основі яких покладено принципи роботи із творчою уявою та використання мистецтва, ігрових форм для залучення людини до творчої діяльності, для розвитку її емоційного інтелекту називають креативними технологіями. Ми переконані, що різноманітні методи роботи з казкою (їх ще називають методами казкотерапії), треба активно застосовувати у виховній та психологічній роботі із дітьми, які потрапили у складні життєві обставини і перебувають у стані соціальної дезадаптації.

Теоретичному обґрунтуванню виховного та терапевтичного потенціалу казки та гри, а також узагальненню практичного досвіду застосування казко терапевтичних методів і методів ігрової терапії у роботі з різними категоріями клієнтів – і дітей, і дорослих – присвячено багато досліджень в галузі культурології, психології, соціальної педагогіки, соціології, літературознавства та мистецтвознавства. В контексті проблеми, яку ми висвітлюємо у доповіді, цінними є, перш за все, розробки з практичної психології та педагогіки з креативної терапії, що містять практики, сценарії проведення занять, техніки консультування та методи діагностики, розроблені на основі застосування гри та казки як соціокультурних інструментів соціалізації. Прикладом таких розробок є роботи Т. Зінкевич-Євстигнєєвої, Т. Грабенко, Р. Ткач [1; 2; 3]. Усвідомлення соціальної цінності креативних методів педагогічної та терапевтичної роботи із дітьми проявляється у залученні до цієї роботи не тільки психологів та педагогів, а й письменників, драматургів, художників, скульпторів, композиторів тощо. Класична та сучасна література усіх народів містить так звані психотерапевтичні твори, авторські казки, і не тільки казки для дітей та дорослих.

Список посилань:

1. Зинкевич-Евстигнеева Т. Д. Практикум по сказкотерапии. – СПб.: ООО «Речь», 2000. – 310 с.

2. *Зинкевич-Евстигнеева Т. Д., Гравенко Т.М.* Практикум по креативной терапии. – СПб.: ООО «Речь», 2001. – 400 с.

3. *Ткач Р.М.* Сказкотерапия детских проблем. СПб.: Речь; М.: Сфера, 2008. – 118 с.

Коломієць Анастасія Ігорівна

nkolomiets70@gmail.com

студентка бакалаврату спеціальності «Право»

Науковий керівник:

Франко Н.О., викладач кафедри філософії

ФСП КПІ ім. Ігоря Сікорського

ВОЛОНТЕРСЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК ШЛЯХ ДО ПРОФЕСІЙНОГО САМОВИЗНАЧЕННЯ МАЙБУТНЬОГО СОЦІАЛЬНОГО ПРАЦІВНИКА

Сучасне суспільство характеризується не тільки високою динамікою соціальних процесів, але і трансформацією соціальних і персональних цінностей. При цьому існує ряд цінностей, які залишаються стабільними і незмінними абсолютно для всіх народів і в усі часи. До таких цінностей можна віднести добровільну роботу на благо суспільства. Саме участь у волонтерській діяльності є важливою для майбутніх соціальних працівників. С.Л. Рубінштейн писав: «Діяльність висловлює конкретне відношення людини до дійсності, в якому реально проявляється властивості особистості... У ході неї індивід виступає як суб'єкт, який цілеспрямовано впливає на об'єкт і задовольняє таким чином свої потреби [2, 35].

Очевидно, що держава не в змозі вирішити всі соціально-економічні проблеми без участі самих громадян. Волонтерство в сучасному світі виступає найбільш адекватним і ефективним інструментом успішного соціального розвитку та підвищення якостей людей. На сьогодні основною функцією діяльності саме соціального працівника є допомога людям пристосовуватися до складного, спеціалізованого, технологічно орієнтованого суспільства, а також надання ефективних послуг з метою поліпшення якості життя індивідам, суспільству, громадам, сім'ям. Передбачається, що люди, які обирають для себе подібну